

PP ID nr. 47528 Gerontologi

Afsender:

Dansk Gerontologisk Selskab
Forskning og Udvikling SPR
Professionshøjskolen Metropol
Sigurdsgade 26, 2200 København N

ISSN: 1604-8644

Gammelhed fra bogskabet

En 100-årig hyggelig morder, bombe- og verdensmand med en del alkohol i blodet

En ny roman om en gammel hovedperson med lidt overraskende karaktertræk og handle-måder – indrammet af en dramatisk livshistorie.

Jonas Jonasson: Den hundredårige der klatrede ud ad vinduet og forsvandt. Modtryk 2010

Historien om den 100-årige Allan Karlsson er finurlig, spændende og overraskende. Der skal ikke afsløres så meget af den sjove og lidt forventelige historie her, udover at den bl.a. indeholder nogle mord, 50 mio. stjålne svenske kroner, en elefant og en tidligere kioskejer og evighedsstudent, samt at historien foregår i Sverige i sommeren 2005. Undervejs i den dramatiske, action-prægede handling (som i øvrigt også indeholder en dræsin, en egyptisk sømand og en brugtvognsforhandler i Riga), krydsklippes der for de historie- og livshistorieinteresserede med en længere redegørelse for Allan Karlssons begivenhedsrige liv, idet det viser sig, at han har haft afgørende indflydelse på mange store og vigtige verdensbegivenheder i løbet af det 20. århundrede, fx. med en vigtig puslespilsbrik til den endelige løsning af atombombens gåde i Los Alamos.

Man kan altså uden overdrivelse sige, at Allan Karlsson har stor livserfaring. Hans visdom er måske ikke helt af den type, man normalt forbinder med et langt liv, men han har et veludviklet sprogøre og en fantastisk forhandlings-evne, som blandt andet baserer sig på hans spidskompetencer i øvrigt: Kendskab til effektive dynamitsprængninger og evnen til at konsumere en del sprit. Et eksempel er, da to brødre skændes, og Allan øser af sin livskundskab:

Allan afbrød brødrene og sagde, at han havde været ude at se sig om i verden, og hvis der var noget, han havde lært sig, så var det, at de allerstørste og tilsyneladende mest umulige konflikter på vor jord byggede på grundlaget: "Du er dum, nej det er dig, der er dum, nej det er dig, der er dum." Løsningen var mange gange, sagde Allan, at man klemte en 75 cl flaske brændevin ned sammen og rettede blikket fremad.

På et tidspunkt bliver Allan forhørt af en anklager, mistænkt for mord, og anklageren får hele livshistorien uden pynt, men måske nok (med vilje) fortalt noget forvirrende (som en gammel tosse), så anklageren ikke forstår ret meget: *Krydsede du virkelig Himalaya-bjergene? Hundrede år gammel?*

Nej, for søren, sagde Allan. Jeg har, forstår hr. anklageren, ikke været hundrede år hele livet. Det er tværtimod ganske nyt.

Samtidens historie begynder med, at Allan kravler ud af vinduet på plejehjemmet på sin 100-års fødselsdag og stikker af, netop som borgmester og presse venter på ham i fællesstuen, og livshistorien ender med, at vi får at vide, hvordan den særprægede 100-åring endte på hjemmet, og hvorfor han ikke kunne forblive der:

Allan havnede således på Malmköpings ældrecenter, hvor værelse 1 netop var blevet ledigt. Han blev mødt af Søster Alice, som godt nok smilede venligt, men som også sugede livslysten ud af Allan ved præsentationen af ældrecentrets mange regler. Søster Alice berettede om rygeforbud, spritforbud og tv-forbud efter klokken 23.00. Og hun fortalte, at morgenmad serveredes 06.45 på hverdage og en time senere på helligdage. Frokost var kl. 11.15, kaffe 15.15 og aftensmad kl. 18.15. Hvis man var ude og kom for sent hjem, risikerede man at måtte undvære mad. Derpå forelagde Søster Alice reglerne om brusebad og tandbørstning, om besøg af andre og besøg mellem beboerne, hvordan dagens medicin blev omdelt og på hvilket tidspunkt man havde ret til at besvære Søster Alice eller nogle af hendes kolleger, for så vidt det ikke var akut, hvilket det sjældent var, ifølge Søster Alice, som mente, at der rent generelt klagedes for meget blandt beboerne.

Anne Leonora Blaakilde
folklorist, redaktør

Næste nummer af Gerontologi kommer i maj 2011